

Доба		Характеристика			
		Вид людини	Основні заняття	Суспільна організація	
Кам'яний вік (1 млн — 3 тис. р. до н. е.)	Палеоліт (давній кам'яний вік) (1 млн — 11 тис. р. до н. е.)	Ранній (1 млн — 150 тис. р. до н. е.)	Архантроп	Збирання рослинної їжі, слимаків, пташиних яєць; полювання на дрібних тварин	Первісне людське стадо
		Середній (150–35 тис. р. до н. е.)	Палеоантроп (неандерталець)	Збиральництво; полювання на мамонтів, диких коней, зубрів	Первісне людське стадо
		Пізній (35–11 тис. р. до н. е.)	Неоантроп (кроманьйонець)	Збиральництво; полювання на мамонтів, бізонів, північних оленів; застосування різних способів полювання (засідки, облави, пастки тощо)	Родова община, матріархат
	Мезоліт (середній кам'яний вік) (11–6 тис. р. до н. е.)	Неоантроп (сучасна людина)	Полювання на невеликих тварин та птахів, риболовля, річкове збиральництво (ловля раків і птахів); поява стріл і лука — одного з перших механічних пристроїв, винайдених людиною; приручення людиною першої тварини — собаки; поширення набірних знарядь: мікролітів (дрібних відщепів, які закріплювалися в пазах дерев'яних або кістяних знарядь) та макролітів (кам'яних знарядь великих розмірів для обробки дерева); винайдення човнів і плотів як засобу пересування	Родоплемінний лад, матріархат	
Неоліт (новий кам'яний вік) (6–4 тис. р. до н. е.)	Неоантроп (сучасна людина)	Поширення нових способів обробки каменю — свердління, шліфування й пиляння; виникнення гончарства, прядіння та ткацтва; перехід від привласнювального до відтворювального господарства — до скотарства й землеробства; приручення більшості свійських тварин: биків, свиней, кіз, овець	Родоплемінний лад, перехід від матріархату до патріархату		

<p>Кам'яний вік (1 млн — 3 тис. р. до н. е.)</p>	<p>Енеоліт (мідно-кам'яний вік) (4-3 тис. р. до н. е.)</p>	<p>Неоантроп (сучасна людина)</p>	<p>Мідні знаряддя праці поступово витісняють кам'яні, відбувається перехід від мотичного до орного землеробства з використанням тяглової сили — бика; відокремлення скотарства від землеробства; будівництво укріплених поселень, винайдення рала (землероби); винайдення колеса, удосконалення зброї, приручення коня (скотарі)</p>	<p>Родоплемінний лад, розквіт патріархату</p>
<p>Бронзовий вік (3-1 тис. р. до н. е.)</p>	<p>Неоантроп (сучасна людина)</p>	<p>З винаходом бронзи значно розширилися обмін і контакти між окремими районами Землі, що сприяло поширенню бронзових знарядь праці на райони, де не було сировини для виплавки металів. Почалися військові зіткнення за оволодіння худобою, ріллею, металом, з'явилися військові керівники, виник культ вождя</p>	<p>Об'єднання племен у союзи; подальше виділення з роду парної сім'ї</p>	
<p>Залізний вік (1 тис. р. до н. е. — IV ст. н. е.)</p>	<p>Неоантроп (сучасна людина)</p>	<p>Люди навчилися виплавляти залізо, що спричинило появу значно досконаліших знарядь праці порівняно з тими, які раніше виготовлялися з каменю, міді чи бронзи; значно зростає продуктивність праці; відбувається другий суспільний поділ праці: ремесло відокремлюється від землеробства; товари виробляються безпосередньо для обміну та продажу; торгівля виходить за межі окремих племен. Посилилюється майнова та соціальна диференціація суспільства, що створює необхідні передумови для виникнення станово-класових відносин та держави. Починається писемний період історії</p>	<p>Перетворення родової общини на територіальну</p>	